דלית בה שיעורא כדתנן חרס כדי ליתן בין פצים לחבירו כלי חרס חזי ליה דמיטנף חזי לאומנא דמנקב ספר תורה חזי למקרא בבלוי והא בעי גניזה שם תהא גניזתה (ואמר) רב בכל עושין מחיצה חוץ ממלח ורבב ושמואל אמר אפילו מלח אמר רב פפא ולא פליגי הא במלח סדומית הא במלח איסתרוקנית והשתא דאמר רבה עושה אדם שני צבורי מלח ומניח עליהם קורה שהמלח מעמדת את הקורה והקורה מעמדת את המלח אפי' מלח איסתרוקנית ולא פליגי הא דאיכא קורה הא דליכא קורה: מרחיקין את הריחים ג' מן השכב שהן ארבעה מן הרכב וכו': מאי טעמא משום טיריא והא תניא ושל חמור שלשה מן האיסטרוביל שהן ארבעה מן הקלת התם מאי טיריא איכא אלא משום קלא: ואת התנור שלשה מן הכליא שהן ארבעה מן השפה: אמר אביי שמע מינה כליא דתנור טפח נפקא מינה למקח וממכר: **מתני'** לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית אלא אם כן יש על גביו גובה ארבע אמות היה מעמידו בעלייה צריך שיהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחים ובכירה טפח ואם הזיק משלם מה שהזיק ר' שמעון אומר לא אמרו כל השיעורין האלו אלא שאם הזיק פטור מלשלם לא יפתח אדם חנות של נחתומין ושל צבעין תחת אוצרו של חבירו ולא רפת בקר באמת ביין התירו אבל לא רפת בקר: **גמ'** והתניא בתנור ארבעה ובכירה שלשה אמר אביי כי תניא ההיא בדנחתומין דתנור דידן כי כירה דנחתומין (א): לא יפתח חנות וכו': תנא אם היתה רפת (ב) קודמת לאוצר מותר בעי אביי כיבד וריבץ לאוצר מהו ריבה בחלונות מהו (ג) אכסדרה תחת האוצר מהו בנה עלייה על גבי ביתו מהו תיקו בעי רב הונא בריה דרב יהושע תמרי ורמוני מאי תיקו: באמת ביין התירו וכו': תנא ביין התירו מפני שמשביחו ולא רפת בקר מפני שמסריחו אמר רב יוסף האי דידן אפילו קוטרא דשרגא נמי קשיא ליה א"ר ששת ואספסתא כרפת בקר דמיא: **מתני'** חנות שבחצר יכול למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן מקול הנכנסין ומקול היוצאין אבל עושה כלים יוצא ומוכר בתוך השוק ואינו יכול למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן לא מקול הפטיש ולא מקול הריחים ולא מקול התינוקות: **גמ'** מ"ש רישא ומ"ש סיפא אמר אביי סיפא אתאן לחצר אחרת א"ל רבא אי הכי ליתני חצר אחרת מותר אלא אמר רבא סיפא

דלית בה שיעורא. והוי כמאן דליתא: **חרס.** לענין הוצאת שבת: **כדי ליתן בין פצים לחבירו.** פצימי חלונות שבכותל מרחיקין זה מזה כרוחב החלון ליכנס האורה בין כל אחד ואחד ונותן בחומה למטה ולמעלה חרס רחב בין זה לזה ויטח בטיט והחרס עב והוי שם כאבן: **והא בעי גניזה.** ומסלקו לגמרי: **חוץ ממלח ורבב.** מפני שהמלח מתפזר והרבב ניתך כשמתחמם: **מלח סדומית.** עבה וקשה כאבן: **שני צבורי מלח.** גבוהים עשרה אצל כותלי מבוי ומניח שני ראשי קורות (י) המבוי עליהן שכובד הקורה מעמיד את המלח: **ושל חמור.** ריחים של חמור: **אילטרובלא.** הוא מושב הריחים שבתוך קליפת העץ שקורין צרק"א: **קלת.** היא אפרכסת שקורין טרויימורי"ר: **מאי טיריא איכא.** ריחים קטנים וקלים הן ואין הקרקע מרעיד בגילגולו: **משום קלא.** י"מ קול הנהגת החמור וי"מ קול הריחים: **מתני' אלא אם כן יש על גביו.** חלל גובה ארבע אמות מפי התנור עד התקרה כדי שלא יאחוז האור בתקרה: **עד שיהא תחתיו מעזיבה.** אשטרי"ך בלע"ז טיח קרקע ג' טפחי' שלא תבער תקרה התחתונה של עלייה ועל גביו ד' אמות: **ובכירה מעזיבה טפח.** אף היא כלי חרס שפותתים קדירה על חללה ואין עושין בתוכה היסק גדול כמו שעושין בתנור: **ואם הזיק.** אחר (ד) שיהא שם כל השיעורין הללו משלם מה שהזיק ואעפ"כ מעכבין עליו השכנים להרחיק בכל השיעורים הללו שמא ידליק בתיהם ואין לו מה לשלם: **ביין התירו.** אם היה אוצר של יין התירו לפתוח תחתיו חנות של נחתומין ולצבעין שאין העשן קשה ליין: **אבל לא רפת בקר.** שהריח קשה ליין: **גמ' והתניא.** לענין מעמידה בעלייה בתנור ארבעה מעזיבה מתחתיו ובכירה שלשה: **בדנחתומין.** שמסיקין אותו תמיד וכן הכירה בכירת נחתומין: **תנור דידן.** דיהב ביה תנא דמתני' שיעור ג"ט ככירה דנחתומין דמי: **כיבד וריבץ.** גגו לצורך האוצר ולא הספיק להכניס לו תבואה עד שפתח זה חנות תחתיו מי הוי כקודם לאוצר או דילמא דכיון דכיבד וריבץ הוי כקידם האוצר: **ריבה בחלונות.** בעלייתו דגלי דעתיה שלאוצר הוא עשוי שיכנס לו אויר שלא ירקב התבואה: **בנה עלייה על גבי ביתו.** על גגו ורגילין היו לבנות שם לאוצר מהו את"ל ריבה בחלונות לאו הקדמה הוא היכי דכולי בניינא להכי עביד מאי: **תמרי ורמוני.** הכניס שם תמרים ורמונים מי הויא התחלת אוצר או דילמא אין אוצר אלא בתבואה ויין ושמן: **והאי דידן.** יין שלנו אפילו עשן העולה מן הנר קשה לו: **אספסתא.** שחת של תבואה: **כרפת בקר דמיא.** מחממת שהוא לח (ה) ומתחמם ומעלה סרחון: **מתני' ולא מקול התינוקות.** קא סלקא דעתך תינוקות הבאים לקנות יין ושמן וכל דבר הנמכר בחנות: **גמ' מאי שנא רישא.** דקתני יכול לומר איני יכול לישן מקול הנכנסין והיוצאין וסיפא קתני אינו יכול לומר לו איני יכול לישן מקול התינוקות: סיפא

דלית בה שיעורא. פירוש דאין שיעור לחספא למעט מפותח טפח ולא גרסינן כדתנן דמה ענין זה לשיעורי שבת אלא וכדתנן כו"ו וה"פ ואמאי מלח ממעט הא כי שקיל חספא כשילטרך לו יסיר גם המלח כדי שלא יזיק את הכותל ואהא מייתי וכדתנן כלומר דמיירי נמי דלית ביה כדי ליתן בין פצים לחבירו דאין ראוי לכלום ולא שקיל ליה ואית ספרים דלא גרסי חספא גופיה תיהוץ אלא גרסינן ותיפוק ליה משום חספא כלומר ותיפוק ליה שיסיר המלח כשיסיר חספא ומשני דלית בה שיעורא כדתנן כו' ולא שקיל ליה:

ושל חמור שלש מן האיצטרובלא. פי' רבינו חננאל דבשל חמור ליכא טיריא דאין חמור טוחן בה אלא חמור קורא לבנין העצים הנושאים את הריחים כמו שמצינו דעצים הנושאים נקראים חמור כמו העץ שהמטה מוטלת עליו כדתנן (כלים פי"ח מ"ג) נקליטי המטה וחמור טהורים וכן העץ הסובל שידה תיבה ומגדל נקרא חמור דתנן (שם) חמור שתחת המלבן וספסלים שתחת הרגלים טהור וכן עץ שהנפח סומך עליו נקרא חמור דתנן (שם פי"ד מ"ג) חמור של נפחים (ו) טמאים וכן הריחים הבנין עשוי כמין כסא ועליה ריחים וזהו אילטרובל ואדם יושב כנגד' במקום גבוה ורגליו (ז) מלוותת למטה ומסבב הגלגל ברגליו וטוחן ולית ביה טיריא אלא קול בעלמא אבל בריחים שאדם טוחן בידיו או בגופו אית ביה נדנוד והיא טיריא ולר"י נראה דשל חמור נמי טוחן ביד אלא (ח) כשהוא על גבי בנין כדתנן במס' זבים בפרק רביעי חמור של ריחים ושל יד והא דתניא בתוספת' בפ' קמא דמכילתין מרחיקין הריחים של יד שלשה מן השכב שהן ארבע מן הרכב ושל חמור שלשה מן האילטרובל שהן ארבע מן הקלת לא משום דבשל חמור אין טוחנין ביד אלא סתם של יד אין בהן חמור אלא ע"ג קרקע ולכך קתני בתר הכי ושל חמור אבל תרוייהו טוחנין ביד: **שמע** מינה כליא דתנור טפח. הא דלא קאמר נמי לעיל ש"מ שכב דריחים נמי טפח לפי שהיה פשוט להם אין היה: **תנור** דידן ככירה דנחתומין דמי. כל אחד היה עושה תנור שלו כפי מה שהיה רוצה גדול או קטן אבל כירות של נחתומין היו כולן שוות והיו בקיאין בהן ונפקא מינה למקח וממכר: **מאי** שנא רישא ומאי שנא סיפא. השתא ס"ד דתינוקות דסיפא היינו שבאין לקנות בחנות ומשום הכי פריך מ"ש אבל מפטיש וריחים לא פריך דאין שם נכנסין ויוצאין דמי שיש לו טוחן נותן לבעל הריחים (ט) וכן פטיש:

עין משפט נר מצוה

כא א ב מיי' פט"ו מהל' טומאת מת הלכה ד:
כב ג ד מיי' שם הל' ג:
כג ה מיי' פט"ו מהל' שבת הל' כה סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שכב סעיף ה השמיטו הא דמלח ורכב ע"ש:
כד ו ז מיי' פ"ט מהל' שכנים הל' ג סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קנה סעיף ז:
כה ח ט מיי' שם הל' יא סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קנה סעיף א:
כו י מיי' שם הל' יב טוש"ע שם סעיף ב:
כז כ מיי' שם הל' יא טוש"ע שם סעיף א:
כח ל מיי' שם הל' יב טוש"ע שם סעיף ב:
כט מ נ ס מיי' שם הל' יג וטוש"ע שם סעיף ג:
ל ע פ צ מיי' שם הל' יג וטוש"ע שם סעיף ג:
לא ק מיי' שם פ"ו הל' יב סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קנו סעיף ב:

* * *

מוסף רש"י

בין פצים לחבירו. כשמסדרין פצימין ועמודים וקורות ועושין סולר של קורות על האהל יש חלל בין זה לזה, סותמין מתחתיו שלא יתמסק (שבת פב.). או: כמו פצימי פתחים ופצימי חלונות הקבועים בחומה וכן של מגן ומודרין אותם למטה ולמעלה ומשתי רוחות, ופעמים שבין קצרין ברוחב ומוציבין שנים זה כנגד זה וצריך להושיבן כביה שלא יהא זה נמוך מזה ולא יהו עקומים וכשאחד טפה נותן לתחתיו חרס או אבן להשוותו. או כשאין די ברוחב שניהם מבדילין זה מזה מעט ונותן חרסים דקים ביניהם (ביצה לב.). **לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית.** בני העיר מעכבין עליו, שלא תבער האש בתקרה (ב"ק סא.). **מעזיבה.** טיח של טיט על תקרה ודומה לו בספר עזרא (נחמיה ג) ויעזבו ירושלים עד החומה (שם). **ובכירה.** שפחותה מתנור ואין מבעירין בתוכה אש גדול (שם). שאין היסק שבה גדול (ב"מ קיח.). **טפח.** מעזיבה יהא תחתיה (שם). **ואם הזיק.** שדלק הבית והדליק את שכניו (שם). **חנות של נחתומין.** מוכרי לחם, שמסיקין שם אור תמיד (רע"ך יח.). **תחת אוצרו.** עלייה שאוצרין בה תבואה ושמן ויין והעשן קשה להן (שם). **ולא רפת בקר.** הריח קשה להן (שם).

* * *

רבינו גרשום

ומשני דלית ביה שיעור. משה"ה לא חייץ: בין פצים לחבירו. כעין שסומכין את הקורות המוצעות על הקרקע כדי שלא יעקלו ומשימין תחת הקורה חתיכה של חרס לסומכן כמו שאנו רגילין לעשות באבנים: וכלי חרס נמי חזי ליה ושקל ליה ואמאי ממעט בחלון דאגב דצריכי לכלי נקט ליה עם המלח. ומשני דמיטנף דלא חזי: חזי לאומנא. לקבל בו דם: שם תהא גניזתו ומבטל ליה ולא שקיל ליה: רבב. שומן: מחיצה. אי לענין שבת אי בפני הטומאה: מלח נמי (א) מפשר כמים. מלח סדומית שעב הוא ואינו יפה ודאי עושין בו מחיצה לענין שבת משום דקא מבטל ליה ולא חזי אבל מלח אסתרוקנית שדק הוא לא מבטל ליה ואין עושין בו מחיצה: עושה אדם. לגבי מבוי. וקורה מעמדת את המלח שמכבשתו ומגנת עליו מן הגשמים. הא דאיכא קורה עושין בו מחיצה מפני שהקורה מעמידתו: **פיסקא** משום טיריא. שמזעזע הכותל מחמת בנין הרחיים הקבועין סמוך לכותל וי"א טיריא המיית הרחיים קשה לכותל. והני רחיים (ב) שמחזיר מחזיר ג"ט מן האצטרוביל קרי התחתון שכב הרחיים של חמור ורכב קרי קלת: מאי טריא איכא הא לא קביע בנינו בקרקע ולא מזעזע הקרקע ואמאי מרחיקין אלא משום קלא של רחיים שקשה לכותל מרחיקין הכא נמי משום קלא: לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית. אם העליה שעל גבי בית היא של חבירו אא"כ יש על גביו של תנור ועד העליה ד' אמות מפני הלהב שלא ידליק העליה: היה מעמיד. התנור בעליה שלו ותחת העליה בית של חבירו לא יעמידנו עד שיהא תחתיו מעזיבה ג' טפחים כדי שלא יזיק לבית של חבירו. ואפ"ה אם הזיק משלם מה שהזיק דפחות מן השיעור הזה (ג) אין יכול לדוחקו אבל מן השיעור הזה לא מאי: תמרי ורמוני. דלא מזיק להו הבלא אצר זה באוצרו מהו. מי אמרי' הואיל וכבר אצר בה תמרי ורמוני עדיין דעתו לאצור שם תבואה ולא יפתח או דילמא הואיל ועדיין לא אצר דבר דמזיק ליה הבלא מצי למפתח דהוה ליה קדים תיקו: באמת ביין התירו. לפתוח חנותו תחת אוצר של חבירו מפני שמשביח הבלא והעשן: האי יין דידן אפי' קוטרא (דשרגא). עשן הנר קשה ליה: ואספסתא. חזיז למיתן תחת אוצר יין של חבירו שהוא מתחמם מחמת שהוא לח ומסריח וכרפת בקר דמי: **פיסקא** חנות שבחצר השותפין. אם רוצה חבירו לפתוח שם חנות יכול חבירו לעכב עליו ולומר ליה איני יכול לישן מקול הנכנסין ויוצאין בחנות לקנות אבל רשאי לעשות כלים בתוך החצר ויוצא ומוכרן: ולא מקול התינוקות. משמע ליה עכשיו תינוקות שבאין לקנות ממנו חפצים כעין שרגילין בני אדם לשלוח תינוקות בשליחותן משה"ה מקשה ליה בגמ' מ"ש רישא דקתני יכול חבירו למחות ולומר לו איני יכול לישן מפני הנכנסין והיוצאין ומ"ש סיפא דקתני אין יכול למחות בידו לא

מסורת הש"ס

א) שבת פב. כילה לג., ב) [צ"ל אמר], ג) ב"ק סא: ב"מ קיח., ד) [לעיל יח., ה) [בכלאים פ"כ מ"ג ובתרומות פ"כ מ"ח ובנ"מ נס: נמחכת ליתא באמת אמרו], ו) גי' ת"מ [לפי פי' תוס'] ותנור, ז) [לעיל יח.], ח) [כספתא צ"ג תי' אבל], ט) [כספת"ם אבל אינו יכול], י) [קולת רש"ם], כ) צ"ל דתנית, רש"ם.

* * *

גליון הש"ס

רש"י ד"ה מלח סדומית עבה וקשה כאבן. עי' פרש"י כילה לג ע"א ד"ה סדומית ולוה הכא לכתוב ע"כ פרש"י ויליין כרש"י הוא על מלח איסתרוקנית, וכן כפוניין אפי' מלח איסתרוקנית ולא פליגי צ"ל אפי' מלח סדומית:

* * *

הגהות הב"ח

(א) גמ' כי כירה דנחתומין דמי לה: (ב) שם רפת בקר קודמת: (ג) שם ריבה בחלונות מהו בנה כצ"ל ותיבות אכסדרה תחת האוצר מהו נמחק: (ד) רש"י ד"ה ואם הזיק אחר שהיה: (ה) ד"ה כרפת וכו' שהוא לח מתחמם כצ"ל ואות ו' נמחק: (ו) תוס' ד"ה ושל וכו' של נפחים טמא וכן: (ז) בא"ד ורגליו מלוותות למטה ומסבב: (ח) בא"ד טוחן ביד אלא שהוא כצ"ל ואות כ' נמחק: (ט) ד"ה מאי וכו' לבעל הריחים וטוחן וכן פטיש:

* * *

לעזי רש"י

צירק"א. מסגרת עץ המקיפה אבן הריחים. טרויימורי"ר [טרמויא"ה]. אפרכסת, (משפך שדרכו מכניסים תמר לריחיים וכדומה).

* * *

רבינו גרשום (המשך)

יכול חבירו לעכב עליו אבל מן השיעור הזה אין יכול לדוחקו: והתניא בתנור. בעינן ד' טפחים ובכירה ג' והיכי קתני מתני' היה מעמידו בעליה עד שיהא תחתיו ג' ובכירה טפח כי תניא ההיא שיעור גדול בכירה והתנור של נחתומין משום דאיכא היסק גדול לא סגי אלא באותו שיעור דתנור דידן לא בעי אלא ג' טפחים ככירה של נחתומין: **פיסקא** בעי אביי כיבד וריבץ לאוצר. שהיה בדעתו לשום שם תבואה ולא הספיק לשום שם תבואה עד שבנה אידך רפת בקר שלו מהו, מי אמרי' הא שכיבד וריבץ כמאן דכבר אצר שם תבואתו דמי ולא היה רפת קודם, ומאחר שכיבד וריבץ זה לא יפתח אידך רפת שלו ואם ת"ל הואיל דכיבד וריבץ זה לא יפתח אידך רפת בקר הא קמיבעיא לן ריבה חלונות באוצר כדי שיכנס הרוח באותן חלונות כדי לייבש תבואתו מהו. מי אמרי' הואיל דריבה לא יפתח אידך רפת בקר או דילמא הואיל דעדיין לא אצר בו כמו דלא עביד ולא כלום הוא ומצי למפתח דהוי ליה קדים: בנה עליה על גבי בית. סתם דלא ידעי אי לצורך אוצר בנאו או

א) [נראה דצ"ל חוץ מרכב ומלח רכב משום שניתך כשמתחמם מלח נמי מפסר כמים]. ב) [אולי צ"ל והני ריחים של חמור מרחיק ג' טפחים מן האצטרוביל יד' מן הקלת ולהתחתון שנקרא שכב קרי לאצטרוביל ולרכב קרי קלת]. ג) [נראה דצ"ל דפחות מן השיעור הזה יכול חברו לדחקו ולעכב עליו אבל כשמרחיק כשיעור זה אינו יכול לדוחקו ולעכב עליו]